

HØGSKOLEN
i Buskerud

Studieplan
Studieår 2010- 2011
Våren 2011

Videreutdanning
Etikkarbeid i kommunehelsetjenesten

5 studiepoeng

**HiBu - Avd for
Helsefag**

Høgskolen i Buskerud
Postboks 7053,
3007 Drammen
tlf. 32 20 64 00 fax: 32 20 64 10
postmottak@hibu.no

Endringshistorikk

Dato	Sign	Endring
	SØ/SE	Første utkast
19.05.09	AGS	Lagt inn i studieplanmalen + videreutviklet teksten
17.09.09	SØ/AGS	Revidering av læringsutbytte, innhold og vurderingsform etter innspill fra Stina Øresland og Liv Rugås
25.09.09	AGS	Revidert tekst ang. avsluttende vurdering
29.09.09	HKA	Godkjent av dekan i ledermøte
09.12.10	AGS	Læringsutbytte formulert med utgangspunkt i Kvalifikasjonsrammeverket syklus 2

Innholdsfortegnelse

<i>Innledning</i>	3
<i>Læringsutbytte</i>	3
<i>Opptakskrav</i>	4
<i>Kvalifikasjoner</i>	4
<i>Prinsipper for valg av læringsformer</i>	4
<i>Studieinnhold</i>	4
<i>Vurderingsformer</i>	5
<i>Litteratur</i>	5

Innledning

Å styrke den etiske kompetansen i omsorgstjenesten et sentralt satsingsområde i Omsorgsplanen frem til 2015¹. I Omsorgsplanen oppfordres kommunene til å styrke sine fagmiljøer ved å sette fagetiske spørsmål på dagsorden, legge tilrette for å gi ansatte bedre rom for etisk refleksjon i det daglige arbeidet og sørge for at alle ansatte gjennomgår opplæring i grunnleggende etiske prinsipper for sin yrkesutøvelse. Gode fagmiljøer har fokus på etiske holdninger og handlinger og kjennetegnes av åpenhet for å varsle om uønskede forhold.

Kommunenes Sentralforbund(KS) støttet i perioden 2007-2008 et FoU-prosjekt som resulterte i utgivelsen av Etikk Håndboka for kommunenes helse- og omsorgstjenester (Kommuneforlaget, 2008). Etikk i helse- og omsorgssektoren bidrar til å utvikle kvaliteten på tjenestene, sikrer at brukernes behov blir godt ivaretatt og styrker tjenestenes og kommunens omdømme. Etikk handler imidlertid først og fremst om brukerne, hensynet til brukerne og pårørende bør stå i sentrum for oppmerksomheten. Etikk dreier seg derfor om personalets evne til å ivareta hensynet til menneskets verdighet og om å realisere grunnleggende verdier som omsorg, trygghet og rettferdighet i tjenestene²(s.5).

Ansatte i helse- og omsorgstjenesten møter etiske utfordringer hver dag; valgsituasjoner hvor en opplever at man må gå på akkord med verdier og normer vi er moralsk forpliktet av(s.10). Profesjonsetikken kan gi anvisninger om hvilke verdier og prinsipper som bør legges til grunn, og hvilke hensyn som skal vektlegges(s.10).

Kompetanse i praktisk etikk kan utvikles både individuelt og i organisasjonen som helhet. Den etiske begrunnelsen for å satse på etikk er at det fremmer god praksis. Etisk bevissthet og evne til å håndtere vanskelige moralske problemstillinger og dilemmaer, er faglige ferdigheter som bidrar til å styrke kvaliteten i helse- og omsorgstjenestene³(s. 11).

Det er mange nivåer av etisk kunnskap og ferdigheter. Styrking av etikkarbeidet i kommunene fordrer utdanning på ulike nivåer. I Etikkhåndboken skisseres det en trinnvis utdanningsmodell der de ulike skoleringsnivåene synliggjøres og formaliseres for kommunens ansatte. Denne videreutdanningen er utviklet som et svar på behovet for økt etisk kompetanse innenfor kommunenes helse- og omsorgstjenester og svarer til det som omtales som nivå 3 på etikkstigen, universitets- og høgskoleutdanning med et omfang på minst 5 studiepoeng. Videreutdanningen inngår som første del i et etikkstudium på totalt 30 studiepoeng som er under utvikling. Det totale studietilbudet tilsvarer avansert nivå i Etikkhåndboken og er spesielt rettet mot etikkoordinatorer i kommunene.

Læringsutbytte for utdanningen

Hovedmålet med videreutdanningen er å heve kompetansen hos ansatte i kommunehelsetjenesten ved at studentene tilegner seg økt kunnskap om etikk, etisk refleksjon og etisk dialog. Gjennom økt kunnskap og kritisk refleksjon over egen praksis, skal studentene bli bedre i stand til å håndtere etiske utfordringer i egen praksis.

Etter endt utdanning skal studenten ha følgende læringsutbytte:

Kunnskaper:

- Studenten har økt kompetanse i etisk teori

Ferdigheter:

- Studenten har økt bevissthet over egen praksis relatert til etiske utfordringer
- Studenten har økt evne til etisk dialog

¹ St.meld 25 (2005-2006) Mestring, muligheter og mening.

² Eide, T. og Aadland, E.(2008). Etikkhåndboka for kommunenes helse- og omsorgstjenester. Oslo: Kommuneforlaget AS

Generell kompetanse:

- Studenten kan analysere etiske utfordringer ved bruk av relevante begreper og teorier

Opptakskrav

Studiet retter seg spesielt mot helsepersonell i kommunehelsetjenesten. Målgruppen er f.eks sykepleiere, fysioterapeuter, ergoterapeuter, vernepleiere og leger som arbeider innenfor helse- og omsorgstjenestene i kommunene.

Studiets opptakskrav er minimum utdanning på bachelornivå eller tilsvarende 3-årig høgskole innen helsefag. Søkere må ha erfaring fra og være i et arbeidsforhold innenfor kommunehelsetjenesten under studietiden.

Kvalifikasjoner

Videreutdanningen ligger på et post- bachelor nivå og gir ved bestått eksamen 5 studiepoeng.

Personer som har bestått videreutdanningen er kvalifisert til å gå videre til påbygningsstudiet i etikk som er under utvikling (tilsvarende trinn 4 i etikkstigen "avansert nivå").

Prinsipper for valg av læringsformer

Studiet har en klar forankring i det kliniske feltet. Det pedagogiske opplegget vil gi studentene gode muligheter til å anvende erfaringer fra egen arbeidsplass, videreutvikle egen kompetanse samt overføre ny læring tilbake til egen virksomhet.

Læringsformene veksler mellom ressursforelesninger, presentasjon av individuelle studentarbeider og refleksjons- /dialoggrupper der en på ulik måte utfordrer den enkelte students verdier, holdninger, kunnskaper, kreativitet og samspill.

Læringsaktivitetene i deltidsstudiet har til hensikt å gi studenter kompetanse til å kunne jobbe systematisk og kunnskapsbasert i møte med etiske problemstillinger.

IKT anvendes som verktøy for læring, kommunikasjon/informasjon og kunnskapsinnhenting. Det forutsettes at studentene har tilgang til PC, internett og grunnleggende ferdigheter i bruken av IKT.

Studieinnhold

Studiets organisering

Videreutdanningen er lagt opp som et deltidsstudium over ett semester. Studiet er organisert i 6 samlinger over 1 dag pr. gang. Mellom samlingene arbeider studentene med etisk refleksjon knyttet til egen praksis.

Innhold:

Studiet inneholder følgende tema:

- Introduksjon til læringsformer i studiet
- Introduksjon til etikk og etikkens verktøy
- Kunnskapsteori, makt og prioriteringer

- Moral og etikk; relativt i forhold til kjønn, klasse, etnisitet, alder og seksualitet?
- Plassens betydning for etiske spørsmål og beslutninger
- Presentasjon og dialog knyttet til studentenes eksamensarbeid

Vurderingsformer

Vurdering gjennom studietiden

Det er krav om minst 80 % frammøte til undervisningen for å kunne fremstille seg til eksamen. Studentene arbeider med etisk refleksjon knyttet til egen praksis underveis i studiet. Dette arbeidet danner grunnlag for eksamen.

Avsluttende vurdering

Studiets vurderingsform består i en semesteroppgave som studentene arbeider med gjennom hele studieforløpet. Hensikten med oppgaven er blant annet å få studentene til å "løfte blikket" og forstå at etiske spørsmål opererer på ulike nivå og ikke nødvendigvis opptrer i form av dilemmaer.

I oppgaven skal studentene beskrive rådende normer og verdier på egen arbeidsplass samt drøfte etiske konsekvenser som foreligger når arbeidsplassen styres av disse.

Besvarelsen skal være på maks 1500 ord og vurderes til bestått/ikke bestått. Det er obligatorisk fremlegg av semesteroppgaven.

Litteratur

Pensum har et omfang på totalt 400 sider hvorav 200 sider er selvvalgt. Den selvvalgte litteraturen er knyttet til semesteroppgaven.